

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Vasilyuk, F. E. Tipologiya perezhivaniya razlichnyh kriticheskikh situacij / F. E. Vasilyuk // Psihologicheskij zhurnal. – 1995. – T. 16, № 5. – S. 104–114.
2. Kryukova, T.L., Zhuravleva, A. L., Sergienko, E. A. Sovlodayushchee povedenie: Sovremennoe sostoyanie i perspektivy / T. L. Kryukovoj, A.L. Zhuravleva, E.A. Sergienko. M.: Izd-vo «Institut psihologii RAN», 2008. - 474 s.
3. Leont'ev, D.A., Aleksandrova, L.A., Lebedeva, A.A. Specifika resursov i mekhanizmov psihologicheskoy ustojchivosti studentov s OVZ v usloviyah inklyuzivnogo obrazovaniya /D.A. Leont'ev, L.A. Aleksandrova, A.A. Lebedeva // Psihologicheskaya nauka i obrazovanie, 2011. -- № 3. - S.80-93.
4. Nartova-Bochaver, S.K. «Coping-behavior» v sisteme ponyatij psihologii lichnosti /S.K. Nartova-Bochaver // Psihologicheskij zhurnal, 1997. - T. №5. - S. 253-282.
5. Romanova, E.V., Tolkacheva, O.N. Sravnitel'noe issledovanie koping-strategij, osobennostej mezhluchnostnih otnoshenij i smyslozhiznennyh orientacij u lic s vrozhdannymi i priobretnymi zabolvaniya oporno-dvigatel'nogo apparata / E.V. Romanova, O.N. Tolkacheva // Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta, 2105. - Seriya 12. - Vyp. 4. - S.87-98.

Kuprieieva O. Coping-behavior as resources of psychological stability of students with disabilities. The article presents the results of the study aimed at identifying the specific coping strategies of students with disabilities. A comparative analysis coping strategies of students with disabilities and healthy students. It is revealed that the most severe coping strategy of students with disabilities - protective self-monitoring. We investigated the relationship of coping strategies with students personal characteristics: resilience, self-attitudes and life purport orientations.

Key words: coping strategies, hardiness, self-attitudes, life purport orientations, resources of the person, students with disabilities.

УДК: 159.923.2

Литвиненко І.С., Чугуєва І.Є.

РОЗВИТОК ПАТРИОТИЗМУ ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАКТИКУЮЧИХ ПСИХОЛОГІВ

Литвиненко І.С., Чугуєва І.Є. Розвиток патріотизму як компонент професійної підготовки майбутніх практикуючих психологів. Стаття присвячена одній з нагальних проблем сучасного українського суспільства в цілому і української освіти, зокрема – патріотичному вихованню студентської молоді. Формування патріотизму у майбутніх фахових «знавців людської душі» має бути стрижнем усієї навчально-виховної роботи, застосовуючи особистісно-орієнтований підхід. Одним з ефективних шляхів формування у студентів-психологів патріотизму, як цінності є нарощування духовної складової особистості. Практичні результати розвитку патріотизму засвідчують, що системний підхід до організації та проведення позанавчальної патріотичної роботи сприяє формуванню у студентів-психологів почуття єдності з українським народом, розвитку національної самосвідомості, прояву духовних інтенцій.

Ключові слова: патріот, патріотизм, національна самосвідомість, вчинок, студентська молодь, професійна підготовка.

Литвиненко И.С., Чугуева И.Э. Развитие патриотизма как компонент профессиональной подготовки будущих практикующих психологов. Статья посвящена одной из наиболее актуальных проблем современного украинского общества в целом, и украинского образования, в частности – патриотическому воспитанию студенческой молодежи. Формирование патриотизма у будущих профессиональных «знатоков человеческой души» должно быть стержнем всей учебно-воспитательной работы, с применением личностно-ориентированного подхода. Одним из эффективных путей формирования у студентов-психологов патриотизма как ценности, является наращивание духовной составляющей лич-

ности. Практические результаты развития патриотизма свидетельствуют, что системный подход к организации и проведению внеучебной патриотической работы способствует формированию у студентов-психологов чувства единства с украинским народом, развитию национального самосознания, проявлению духовных интенций.

Ключевые слова: патриот, патриотизм, национальное самосознание, поступок, студенческая молодежь, профессиональная подготовка.

Вступ. Буремні часи сьогодення, які переживає наша держава, ті страшні події, що охопили її східні рубежі, за своїм акустичним складом, здебільш, звучать в мінорній тональності. Держава з болем розстається з вірними синами та доньками, які боронили рідну землю і віддали за неї найдорожче, найцінніше – своє життя. Вони слугують яскравим прикладом для наслідування, ідеалом не тільки для своїх побратимів, які стали на їхні місця, а й непохитним символом не показного, а справжнього патріотизму для молодого покоління, кожного громадянина країни, який не на словах, а на ділі виявився в любові до Батьківщини, самопожертві, готовності до захисту суверенності рідної країни. Події, що відбуваються, сколихнули небувалу хвилю патріотизму «не місцевого, регіонального, а національно-громадянського спрямування» [4, с. 6].

Вихідні передумови. Сьогодні ми знову можемо говорити про необхідність і важливість підтримки та формування патріотизму, як властивої цінності. У державних документах, таких як Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2020 року, Національна доктрина розвитку освіти України, Національна програма патріотичного виховання громадян, розвитку духовності, Закон України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» визначається низка головних завдань, з-поміж яких виокремлюються наступні: виховання у зростаючої особистості любові до своєї країни, усвідомлення нею свого громадянського обов'язку на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей, утвердження якостей громадянина – патріота України як світоглядного чинника. Як бачимо, патріотичне виховання молоді є предметом підвищеної уваги держави, оскільки патріотизм сприяє розвитку, зміцнює суспільство, в якому домінуючими є гуманізм, законність, соціальна справедливість, свобода, які в свою чергу, створюють психологічно комфортні умови для саморозвитку, самореалізації особистості (розкриття в діяльності своїх сутнісних сил), яка цінує і дорожить своєю державою. Так, в Програмі українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді наголошується, що патріотизм є нагальною потребою не тільки для нашої держави, яка перебуває у стані неоголошеної війни, підступного тероризму, якій необхідно, щоб «молоді пагони» – підрастаюче покоління, стало національно свідомими громадянами – патріотами, здатними захистити країну, відстояти її незалежність та суверенітет, а й для особистості, яка своєю «діяльнісною любов'ю до Батьківщини» [4, с. 3], здатна забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі. Патріотизм необхідний суспільству, яке зацікавлене щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної свідомості здійснювався на моральній основі. З цього випливає, що в умовах оновлення та розбудови нашої держави, надскладного перехідного періоду на новий якісний рівень розвитку – європейській, коли практично одноча-

сно здійснюються економічні, освітні, національні перетворення, коли революційні досягнення супроводжуються величезними економічними та людськими втратами патріотичному вихованню належить пріоритетна роль. Зрозуміло, що враховуючи значущість та важливість зазначеної проблеми, вона не може стояти осторонь вищої професійної школи – виховання студентської молоді, яка є значним прошарком нашого суспільства, в душі патріотизму. Особливо це стосується професійної підготовки майбутніх практикуючих психологів, професія яких є гуманістично-спрямованою і відбувається в системі «людина – людина». Фахівці з психологічною освітою, після закінчення вишу, працюють в різноманітних соціальних практиках, а значить охоплюють величезний масив: систему освіти (усі її ланки, починаючи з дошкільної), бізнес, медичні заклади, армію, спорт, заклади соціального забезпечення тощо, тобто працюють з людьми різного віку, соціального статусу. Цей суттєвий і надто важливий факт означає, що практикуючі психологи напряду дотичні до формування національної самосвідомості, розвитку патріотичних почуттів потенційно у кожного громадянина України. Саме представники психологічної науки повинні допомогти суспільству знайти відповіді на кардинальні та нагальні запитання сьогодення: який реальний стан психології людей, їхня життєстійкість, світобачення, рівень впевненості в своєму майбутньому, адже відомо, що людський фактор є провідним і завжди відіграє вирішальну роль у розвитку прогресу або його гальмуванні. В кризовому суспільстві, в період нестабільності, перетворення статичного, соціально гарантованого способу життя в спосіб, який шалено змінюється, супроводжується різкою зміною «картини світу» свідомість людей не повинна опинитися в екзистенціальному вакуумі. Вона повинна наповнюватися певними, чіткими смислами, які допоможуть кожній людині зберегти оптимізм, перспективу, віру в майбуття, усвідомити, що національна єдність – це сила держави і тим самим бути мотивованою до творчих, конструктивних дій, до діяльності, яка стає «діяльністю-вчинком» [3, с. 128] на благо своєї Батьківщини. Зрозуміло, що практикуючі психологи, в цьому процесі є, образно кажучи, правою рукою держави, оскільки володіючи психологічними знаннями, вони повинні в конструктивному, глибинному діалозі з людиною формувати у неї відчуття приналежності до України, шанобливого ставлення до традицій, культури свого народу, сприяти розвитку національної свідомості і самосвідомості особистості. Як бачимо, основним предметом докладання професійних зусиль практикуючого психолога, в якій би соціальній практиці від не працював, є особистість іншої людини, її психічне життя, її внутрішній світ.

Відтворити в українському суспільстві почуття патріотизму, як духовно-моральної та соціальної цінності є однією з головних завдань професійної діяльності психологів. Але, щоб якісно реалізувати окреслене завдання, сам фахівець – практикуючий психолог повинен бути патріотом своєї держави. Саме тому, патріотичне виховання майбутніх практикуючих психологів є одним з головних завдань професійної підготовки в умовах вишу.

Мета статті – висвітлити державні документи, погляди вчених на феномени «патріот», «патріотизм» та представити деякі практичні кроки у роботі зі студентами-психологами з патріотичного виховання.

Виклад основного матеріалу. Зміст патріотичного виховання конкретизовано у «Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті», «Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти», «Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності». Зокрема, в останньому документі наголошено, що важливою якістю українського патріотизму виступає турбота про благо народу, сприяння становленню й утвердженню України як правової демократичної держави, готовності відстояти незалежність Батьківщини. У наказі Міністерства освіти і науки України №1232 від 27.10.2014 р. «Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» подано перелік заходів для поліпшення роботи з цього питання. Зазначені державні документи спрямовані на виховання патріотів держави.

Якщо звернутися до словникових джерел, то поняття «патріот» (від грец. patriotes – земляк, співвітчизник), тлумачиться як людина, що любить свою Батьківщину, свій народ [8, с. 642]. Патріотизм тлумачиться, як одне з найглибших громадянських почуттів, змістом якого є любов до Батьківщини, відданість своєму народові, гордість на надбання національної культури, готовність і здатність сприяти інтересам держави, сприяти її успіхам у внутрішньому житті й на міжнародній арені [6, с. 85]. Проблема патріотизму та патріотичного виховання актуальні для будь-якої держави у будь-який історичний період. За часів незалежності Україна кардинально змінилася. А тому поступово почала вибудовуватися система патріотичного виховання враховуючи реалії сьогодення, а вони виявилися такими, що за космополітизмом, патріотичне виховання «виглядає ледь не застарілою примхою» [5, с. 326]. Однак стати «громадянином» Землі, наголошує М. Й. Боришевський здатен лише той, у кого змалку виховували любов до вітчизни, починаючи з малої батьківщини: неможливо навчити любити весь світ, якщо в твою душу не зронили зерна святої любові до рідного краю. На тлі викладеного стає цілком очевидною роль системи ціннісних орієнтацій, формування національної свідомості, патріотизму у молодого покоління, зокрема у студентської молоді. Аналізуючи умови і шляхи виховання національної свідомості та самосвідомості, М. Й. Боришевський акцентує увагу на тому, що національна свідомість особистості не може виникати і розвиватися відокремлено від усіх спеціальних «строго локалізованих» виховних впливів. При вихованні національно свідомої особистості, продовжує вчений, необхідно дбати також про забезпечення одночасного формування у неї інших особистісних якостей і властивостей. У такої людини відчуття глибокої спорідненості зі своїм народом і нацією мають органічно поєднуватися з умінням відповідально діяти і ставитися до своїх обов'язків, з прагненням своєю працею принести як найбільше користі для свого народу, держави. Інакше «щирі патріоти можуть не стати водночас кваліфікованими фахівцями, працьовитими високоморальними громадянами, а освічені та здібні люди можуть виявитися байдужими, а

то й негативно налаштованими до всього, що стосується національних проблем, долі нації, державотворчих процесів» [5, с. 330]. Якщо узагальнити визначення поняття «патріотизм», що надаються в словникових джерелах, погляди вчених на цей феномен, то ми побачимо, що він тісно пов'язаний з практичною діяльністю людини. Виховання патріотизму – важлива складова виховної діяльності вишу, оскільки студентський вік – це сенситивний період для розвитку основних соціогенних потенцій людини [1]. Під час навчання у виші, за наявності сприятливих умов, у студентів відбувається розвиток соціально-гуманістичних, духовних настанов, які вони засвоюють і привласнюють в процесі вивчення різних навчальних гуманітарних дисциплін, які формують світоглядні переконання, патріотичні погляди. Додатковим потужним ресурсом патріотичного виховання є гармонійне поєднання аудиторного та поза навчального часу – це різноманітні заходи спрямовані на розвиток почуття гордості за свою країну, єдності з суспільством, власної необхідності й значущості для процесу розбудови держави, відчуття своєї національної ідентичності. Іншими словами, зусилля мусять бути спрямовані на те, щоб «організація життєдіяльності молодої людини була вчинковою» [2, с. 246]. Аналогічну думку висловлював і майстер психології С. Л. Рубінштейн. Він наголошував, що кожна предметна дія, навіть суто технічна, має розгортатися як особистісний вчинок, як моральне діяння [7]. Для активізації патріотичного виховання, яке є специфічним процесом цілеспрямованого впливу на психологію людини і виступає одним з системостворювальних чинників розвитку її світоглядної культури факультети психології мають особливі можливості: поєднання навчальної інформації з практичною діяльністю у суспільних організаціях патріотичного спрямування, співпраця з професійними організаціями дотичними до патріотичної проблематики. Для успішної реалізації патріотичного виховання необхідно створити психологічно комфортні умови на рівні кожної особистості, де в центрі уваги стоїть її неповторний внутрішній світ, інтереси, здібності. Така робота повинна спиратися на принцип обумовленості патріотичного виховання подіями, що відбуваються в країні, історією рідної держави, діалектичної єдності та органічного зв'язку між навчанням і змістовним навантаженням виховного процесу.

Враховуючи вищезазначене, кафедра загальної психології МНУ ім. В. О. Сухомлинського (Литвиненко І. С., Чугуєва І. Є., Прасол Д. В., Кузнецова С. В.), організуючі і проводячи роботу з патріотичного виховання зі студентами-психологами, брала до уваги, що патріотизм – це моральне почуття, а тому його формування вимагає глибокого емоційного переживання, усвідомлення і прийняття його, як цінності. Переживання людини – це суб'єктна сторона її реального життя, «суб'єктивний аспект життєвого шляху людини» [7. С. 15]. Саме тому спроба пробуджувати, розвивати патріотизм лише за допомогою зовнішніх засобів не досягне своєї мети, а отримає хибне спрямування, лише декларування. Такий патріотизм виявляється поверхневим, показним, штучним, який не підтримує, а вбиває патріотичні почуття. Аби допомогти студентам-психологам трансформувати зовнішнє у внутрішнє, засвоїти патріотичні ідеї як частину власного світогляду ми запропонували і впровадили деякі практичні

кроки з патріотичного виховання студентів-психологів. Так, робота волонтерського центру «Тепло поколінь» (організатор і керівник Литвиненко І. С.) спрямована на активну взаємодію між молоддю і людьми похилого віку, ветеранами II Світової війни, ветеранами-афганцями, учасниками АТО та їх сім'ями. Також вже декілька років поспіль кафедра співпрацює з Миколаївським спеціалізованим центром бойової підготовки авіаційних спеціалістів збройних сил України залучаючи студентів до дослідницької та психодіагностичної роботи з військовими. Активно відбувається спільна діяльність фахових і майбутніх психологів з Південною аерокосмічною науково-дослідною асоціацією, яку очолював академік Міжнародної академії з проблем людини в авіації та космонавтиці Бурда В. Р. Головним напрямом діяльності цієї організації є утвердження авторитету України і рідного міста Миколаєва як центру науково-технічного прогресу на європейському просторі де молоді люди мають можливість «живого спілкування» з представниками наукової еліти України і зарубіжжя, військовими-льотчиками, провідними фахівцями авіаційної галузі, українським космонавтом Кадинюком Л. К., людьми які створюють славу України. Студенти мають можливість не просто спілкуватись, а й долучатись до роботи у реальних дослідних проектах, виступати з докладами на конференціях, представляти власні ідеї, приймати участь в аналітичній роботі і обговореннях доповідей військових. Так, заступник навчального центру з роботи з особовим складом Лук'яненко В. В. розповідав студентам про сучасних патріотів – учасників АТО, про відчуття патріотизму в реальних умовах військових дій. Старший викладач центру бойової підготовки авіаційних фахівців Вічистий А. А. розповідав майбутнім психологам про роль психологічних знань і психологічної підготовки в авіації, про роль патріотизму в професійній діяльності військових льотчиків. Обговорюються актуальні проблеми сучасної військової сфери, зокрема проблема військових професіоналів-найманців, психологічні чинники цього явища. Ця позанавчальна діяльність є корисною і в контексті працевлаштування майбутніх психологів (координатор – Кузнецова С. В.), які знайомляться зі специфікою роботи практикуючого психолога в армії, який професійно повинен розвивати і підтримувати дух патріотизму, любові до Батьківщини у військових. Також робота кафедри психології з патріотичного виховання активно виходить і у шкільний простір, зокрема викладачами Литвиненко І. С., Прасолом Д. В., Чугуєвою І. Є., Кузнецовою С. В., Репкою А. О. проведено серію семінарів-практикумів «Патріотичне виховання у молодшому шкільному віці» з педколективами Миколаївського муніципального колегіуму ім. В. Д. Чайки, ЗОШ № 50 ім. Г. Л. Дівіної, гімназії № 41 м. Миколаєва. Разом зі студентами Прасол Д. В. організував надання матеріальної допомоги і подарунків до дня Святого Миколая дітям-переселенцям з зони АТО, які тимчасово навчаються у загальноосвітніх закладах м. Миколаєва. Викладачі кафедри Литвиненко І. С., Чугуєва І. Є. разом з майбутніми психологами в літній сезон виїжджали на бази відпочинку у с. Рибаківка Миколаївської області де тимчасово перебували діти, сім'ї, а також батьки з дітьми інвалідами з Луганської області для надання їм

психологічної допомоги, проведення індивідуальних консультацій, бесід, групових заходів з метою надання соціально-психологічної підтримки біженцям.

Наведені практичні приклади форм патріотичного виховання студентів через практичні дії, вчинки, реальну взаємодію і переживання дають цінний життєвий досвід, який безпосередньо впливає на розвиток патріотичної свідомості молодих громадян України, створює підґрунтя для особистісного формування патріотизму, внутрішніх переконань, де любов до Батьківщини виступає орієнтиром і критерієм власної життєвої позиції.

Висновки. Формування патріотизму у майбутніх фахових «знавців людської душі» має бути стрижнем усієї навчально-виховної роботи, застосовуючи особистісно-орієнтований підхід. Одним з ефективних шляхів формування у студентів-психологів патріотизму, як цінності є нарощування духовної складової особистості. Практичні результати розвитку патріотизму засвідчують, що системний підхід до організації та проведення позанавчальної патріотичної роботи сприяє формуванню у студентів-психологів почуття єдності з українським народом, розвитку національної самосвідомості, прояву духовних інтенцій.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды. / Под ред. А. А. Бодалева. – М., 1980. – 420 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: особисто орієнтований підхід: науково-практичні засади. / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
3. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посіб. / І. Д. Бех. – К.: Академвидав, 2012. – 256.
4. Бех І. Д. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Д. Бех, К. І. Чорна. – К., 2014. – 30 с.
5. Боришевський М. Й. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія. / М. Й. Боришевський. – К.: Академвидав, 2010. – 416 с.
6. Політологія: терміни, поняття, персоналії, схеми. Таблиці. / Уклали: В. М. Піча, Н. М. Хома. Наукова редакція В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ – 2000. – 320 с.
7. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. В 2 Т. Т.1. / С. Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, - 1989. – 488 с.
8. Сучасний тлумачний словник української мови. / За заг. ред. В. В. Дубічинського. – Х. : «Школа». – 2008. – 1008с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Anan'ev B. G. Izbrannyie psihologicheskie trudy. / Pod red. A. A. Bodaleva. – M., 1980. – 420 s.
2. Bekh I. D. Vykhovannya osobystosti: U 2 kn. Kn. 2: osobysto oriyentovanyu pidkhid: naukovo-praktychni zasady. / I. D. Bekh. – K.: Lybid', 2003.–344 s.
3. Bekh I. D. Osobystist' u prostori dukhovnoho rozvytku: navch. posib. / I. D. Bekh. – K.: Akademydav, 2012. – 256.
4. Bekh I. D. Prohrama ukrayins'koho patriotychnoho vykhovannya ditey ta uchnivs'koyi molodi / I. D. Bekh, K. I. Chorna. – K., 2014. – 30 s.
5. Boryshevs'kyu M. Y. Doroha do sebe: Vid osnov sub"yektnosti do vershyn dukhovnosti: monohrafiya. / M. Y. Boryshevs'kyu. – K.: Akademydav, 2010. – 416 s.
6. Politolohiya: terminy, ponyattya, personaliyi, skhemy. Tablytsi. / Uklaly: V. M. Picha, N. M. Khoma. Naukova redaktsiya V. M. Pichi. – K.: Karavella, L'viv: Novyy Svit – 2000. – 320 s.
7. Rubinshteyn S. L. Osnovyi obschey psihologi. V 2 T. T.1. / S. L. Rubinshteyn. – M.: Pedagogika, - 1989. – 488 s.
8. Suchasnyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy. / Za zah. red. V. V. Dubichyns'koho. – Kh. : «Shkola». – 2008. – 1008s.

Lytvynenko I.S., Chugueva I.E. the development of patriotism as component of training of future practicing psychologists. The article deals with one of the urgent problems of modern Ukrainian society and the Ukrainian education in particular –the problem of patriotic education of students. This fact is especially true for future practicing psychologists whose profession is humanistic-directional one and occurs in various social spheres. In a crisis society in a period of instability and various transformations, accompanied by numerous economic and human costs, the consciousness of young people should not be in existential vacuum. It should be filled with specific, clear meanings which will help to maintain optimism, perspective, confidence in the future. In the article there are reflected the views of scientists on the phenomenon of "patriot," "patriotism," there are indicated the basic principles and approaches to patriotic education, which are reflected in public documents, and also the authors present some practical steps for working with students-psychologists in the field of patriotic education. Formation of patriotism in the consciousness of future professional "experts on the human soul" should be the core of all educational work, using person-centered approach. One of the effective ways of formation of patriotism as values in the consciousness of students-psychologists is to increase spiritual component of personality. The practical results of patriotism demonstrate that a systematic approach in organizing and conducting the extracurricular patriotic work contributes to the students of psychology the sense of unity with the Ukrainian people, development of national consciousness and the manifestation of spiritual intentions.

Key words: patriot, patriotism, national consciousness, action, students, professional preparation.

УДК 159.9

Мельничук О.Б.

ПРОФЕСІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.

Мельничук О.Б. Професійний інтелект та духовний розвиток особистості майбутнього фахівця соціальної сфери. В статті проаналізовано феномен професійного інтелекту як підґрунтя духовного розвитку особистості майбутніх фахівців соціальної сфери. Досліджено феномен духовності особистості з позицій сучасного наукового знання. Показано, що духовність включає в себе систему інтегрованих особливостей різних сфер особистості: когнітивно-інтелектуальної, емоційно-почуттєвої, мотиваційної, волевої, поведінкової, екзистенційної тощо. Розкрито роль професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери як основи внутрішніх духовних інстанцій, що визначатимуть особливості професійної діяльності з різними категоріями клієнтів на засадах моральності, гуманізму та ін. Визначено компоненти професійного інтелекту та умови його становлення, що забезпечують духовний розвиток особистості майбутніх фахівців соціальної сфери в процесі вузівської підготовки.

Ключові слова: професійний інтелект, професійний інтелект майбутніх фахівців соціальної сфери, духовність особистості, духовні цінності, духовні ціннісні орієнтації, духовний розвиток особистості, формування духовних цінностей майбутніх фахівців соціальної сфери, духовний розвиток особистості майбутнього фахівця соціальної сфери.

Мельничук О.Б. Профессиональный интеллект и духовное развитие личности будущего специалиста социальной сферы. В статье проанализирован феномен профессионального интеллекта как основы духовного развития личности будущих специалистов социальной сферы. Исследован феномен духовности личности с позиций современного научного знания. Показано, что духовность личности включает в себя систему интегрированных особенностей разных сфер личности: когнитивно-интеллектуальной, эмоционально-чувственной, мотивационной, волевой, поведенческой, экзистенциальной и др. Раскрыта роль профессионального интеллекта будущих специалистов социальной сферы как основы внутренних инстанций, что определяют особенности профессиональной деятельности с разными категориями клиентов на принципах моральности, гуманизма и т.п. Определено компоненты профессионального интеллекта и условия его становления, что обеспечивают ду-